

HE 62/2009 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annetun lain 27 §:n ja työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi sairausvakuutuslakia, Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia ja työsopimuslakia. Osasairauspäivärahaa koskevia säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että vakuutetulla olisi mahdollisuus työskennellä osa-aikaisesti ja saada lisäksi osasairauspäivärahaa työkyvyttömyyden alusta lukien sairauspäivärahalle säädetyn omavastuun jälkeen. Osasairauspäivärahaa voitaisiin myöntää myös välittömästi sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen. Jos työnantaja maksaisi työntekijälle osasairauspäivärahaudelta työkyvyttömyyttä edeltävän kokoaikaisen työsuhteen perusteella määräytyvää täyttä sairausajan palkkaa vastaavaa palkkaa, osasairauspäiväraha maksettaisiin työnantajalle.

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntoutusrahaa voitaisiin myöntää välittömästi osasairauspäivärahan jälkeen ilman omavastuuaikaa.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	2
YLEISPERUSTELUT	3
1. Nykytila.....	3
1.1. Lainsäädäntö	3
1.2. Osasairauspäivärahan käyttö	4
1.3. Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan ja sairauspäivärahan maksaminen työnantajalle	5
1.4. Pohjoismaiden lainsäädäntö ja käytäntö	7
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	7
3. Esityksen vaikutukset	8
3.1. Taloudelliset vaikutukset	8
3.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	9
4. Asian valmistelu	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	11
1. Lakiehdotusten perustelut	11
1.1. Sairausvakuutuslaki	11
7 luku. Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset.....	11
8 luku. Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha	11
11 luku. Päivärahaetuuksien määrä	13
12 luku. Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin.....	13
1.2. Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettu laki.....	13
3 luku. Kuntoutusrahaetuuden saamisen edellytykset	13
1.3. Työsopimuslaki	13
2 luku. Työnantajan velvollisuudet.....	13
2. Voimaantulo	14
LAKIEHDOTUKSET	15
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	15
kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta	18
työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n muuttamisesta	19
LIITE	20
RINNAKKAISTEKSTIT	20
sairausvakuutuslain muuttamisesta.....	20
kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta	26
työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n muuttamisesta	27

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö

Sairausvakuutuslain (1224/2004) perusteella maksettava sairauspäiväraha korvaa 16—67-vuotiaan Suomessa vakuutetun henkilön ansionmenetystä ajalta, jona hän on estynyt tekemästä työtään sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi. Samalla se myös mahdollistaa työkyvyn säilymisen kannalta tarpeellisen sairauden hoidon ja toipumisen sekä työhön paluun.

Sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Kyse on vakuutetun toimintakyvyn ja sairauden välisestä syytyheydestä eli siitä, mikä on yksilön kyky tehdä työtään mahdollisesta sairaudesta, viasta tai vammasta huolimatta. Työkyvyn ammatillinen arvio tehdään yleensä ennen työkyvyttömyyttä tehdyn työn perusteella.

Sairauspäiväraha myönnetään omavastuu-aikaa seuraavasta arkipäivästä. Omavastuu-aika on työkyvyttömyyden alkamispäivä ja yhdeksän seuraavaa arkipäivää. Jos työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa edellisen päivärahaikauden päättymisestä, sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä. Sairauspäivärahaa maksetaan enintään sen kalenterikuukauden loppuun, jota seuraavan kuukauden aikana päivärahopäivien lukumäärä nousisi 300 päivään. Tähän enimmäisaikaan lasketaan sairauspäivärahopäivät työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltäneeltä kahdelta vuodelta.

Ennen vuotta 2007 lakiin ei sisällynyt mahdollisuutta maksaa sairauspäivärahaa osalta päivää. Sairauspäivärahaa saavan vakuutetun tuli olla täysin poissa työelämästä, eikä hänellä ollut mahdollisuutta ilman päivärahaoikeuden menettämistä palata työhönsä kokeiluluonteisesti jo ennen sairauspois-

saolon päättymistä.

Osasairauspäivärahaa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan vuoden 2007 alusta. Uudistuksen taustalla oli ajatus siitä, että osittainen työskentely sairauspoissaolon aikana saattaisi joissakin tilanteissa edesauttaa vakuutetun kuntoutumista ja nopeuttaa hänen toimintakykynsä palautumista. Uudistuksen tavoitteena oli luoda osasairauspäivärahajärjestelmä, joka tukisi vakuutetun paluuta takaisin hänen omaan työhönsä pitkäaikoin sairauspoissaolon jälkeen. Tavoitteena oli kehittää järjestelmä, joka mahdollistaisi työhön paluun yksilöllisen suunnittelun siten, että työntekijä tai yrittäjä pystyisi työkyvyttömyysjakson jälkeen sopeutumaan takaisin omaan työhönsä.

Uudistuksen tarkoituksena oli tukea sairausvakuutuslaissa tarkoitetulla tavalla työkyvyttömyyden henkilön omaa pyrkimystä työhön paluuseen. Tarkoituksena ei ollut heikentää vakuutetun työkyvyttömyyden ajan toimeentuloturva. Kyse ei siten ollut työkyvyttömyyden määritelmän tai sairauspoissaolon edellytysten tiukentamisesta, vaan tavoitteesta luoda vaihtoehto niihin tilanteisiin, joihin se työntekijän jäljellä oleva työkyky ja työpaikan olosuhteet huomioon ottaen sopii.

Osasairauspäivärahaa voidaan maksaa kookoaisessa työsuhteessa olevalle 16—67-vuotiaalle työntekijälle tai yrittäjälle, joka on sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömyyden ja joka on ollut sairauspäivärahaa yhdenjaksoisesti vähintään 60 sairauspäivärahopäivää. Käytännössä 60 sairauspäivärahopäivää tarkoittaa noin kolmen kuukauden työkyvyttömyysaikaa. Osasairauspäivärahan edellytyksenä on, että työntekijä ja työnantaja ovat sopineet osa-aikatyöstä määräajaksi. Työajan ja palkan on vähennyttävä 40—60 prosenttiin aiemmasta. Lisäksi edellytyksenä on, että vakuutettu pystyy terveytään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä joko yhtäjaksoisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjaksoiselta ajalta. Osasairauspäivärahaa maksetaan sairauspäivärahan päättymistä

seuraavasta arkipäivästä (ei omaa omavastuu-aikaa). Sen määrä on puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä. Osasairauspäiväraha on itsenäinen etuus eikä osasairauspäivärahapäiviä lasketa sairauspäivärahan enimmäisaikaan (300 päivää). Osasairauspäiväraha on kaikissa tilanteissa ainoastaan vakuutetulle maksettava etuus eli sitä ei sairauspäivärahasta poiketen voida maksaa vakuutetun työnantajalle.

Osasairauspäivärahan saamisen edellytyksenä on, että vakuutettu terveydentilansa perusteella ja muutoin täyttää sairausvakuutuslaissa työkyvyttömyydelle asetetut edellytykset. Työkyvyttömyyden on lisäksi jatkuttava koko osasairauspäivärahakauden. Osasairauspäivärahaa saavaa henkilöä pidetään siten osittaisesta työskentelystä huolimatta sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömänä henkilönä. Tästä syystä myös osasairauspäivärahaa saavan henkilön työttömyysturva rinnastuu sairauspäivärahaa saavan työkyvyttömän henkilön työttömyysturvaan. Työttömyysturvalain (1290/2002) 3 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka saa sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa. Osasairauspäivärahan saajalla ei työkyvyttömyytensä vuoksi ole oikeutta työttömyysetuuteen. Osasairauspäiväraha ja työttömyysetuus eivät näin ollen voi tulla maksettavaksi samanaikaisesti. Aika, jolta henkilö on saanut sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa pidetään palkansaajan ja yrittäjän työssäoloehtojen tarkastelujaksoja.

Osasairauspäiväraha on samanlaisesta työkyvyttömyydedellytyksestä huolimatta itsenäinen etuus suhteessa sairauspäivärahaan. Osasairauspäivärahapäiviä ei lasketa sairauspäivärahan 300 päivän enimmäisaikaan. Osasairauspäivärahapäiviä ei myöskään lasketa sairauspäivärahan ensisijaisuusaikaan, joka vahvistetaan työeläkelakien mukaisen täyden työkyvyttömyyden alkamisajan määrittelyä varten.

1.2. Osasairauspäivärahan käyttö

Vuonna 2007 osasairauspäivärahan saajia oli 1753 henkilöä ja sairauspäivärahan saajia puolestaan 347 783 henkilöä. Osasairauspäivärahoja maksettiin kyseisenä vuonna 2,5

miljoonaa euroa, kun taas sairauspäivärahoja maksettiin noin 767 miljoonaa euroa.

Osasairauspäivärahan saajista naisia oli 1231 ja miehiä 532. Saajista 12 prosenttia oli 16—34-vuotiaita, 22 prosenttia 35—44-vuotiaita, 43 prosenttia 45—54-vuotiaita ja 23 prosenttia yli 54-vuotiaita, eli yhteensä noin 65 prosenttia saajista oli yli 45-vuotiaita.

Vuonna 2007 2946:sta osasairauspäivärahahakemuksesta hyväksyttiin 1835 ja hylättiin 432. Suurin yksittäinen hylkäyssyy oli se, että osasairauspäivärahaa ei välittömästi edeltänyt 60 päivän sairauspäivärahakausi.

Vuonna 2007 alkaneet osasairauspäivärahakaudet jakaantuivat sairausryhmittäin seuraavasti: mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöitä oli 36 prosenttia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia 35 prosenttia, vammoja ja myrkytyksiä 8 prosenttia, kasvaimia 9 prosenttia, verenkiertoelinten sairauksia 4 prosenttia, hermoston sairauksia 3 prosenttia ja loput olivat yksittäisiä diagnooseja muista sairausryhmistä. Osasairauspäivärahan saajista yrittäjiä oli 11 prosenttia ja palkansaajia 89 prosenttia. Palkansaajat jakautuivat seuraaviin ryhmiin: tekninen, tieteellinen, lainopillinen, humanistinen ja taiteellinen työ 11,2 prosenttia, terveydenhuolto ja sosiaalialan työ 26,4 prosenttia, hallinto- ja toimistotyö 16,7 prosenttia, kaupallinen työ 6,9 prosenttia, teollinen työ, koneenhoito, kairo- ja louhintatyö sekä rakennustyö 15,8 prosenttia, palvelutyö 8,4 prosenttia sekä muut palkansaajat 3,7 prosenttia.

Osasairauspäivärahakausista 28 prosenttia sijoittui sairauspäivärahan 60—90 maksupäivän jälkeiselle ajalle, 18 prosenttia 91—120 sairauspäivärahan maksupäivän jälkeiselle ajalle, 25 prosenttia 121—180 sairauspäivärahmaksupäivän jälkeiselle ajalle ja 29 prosenttia 181—300 sairauspäivärahan maksupäivän jälkeiselle ajalle. Näin ollen vuonna 2007 osasairauspäivärahakausista yli puolet (54 prosenttia) sijoittui 120 sairauspäivärahan maksupäivän jälkeiselle ajalle.

Vuonna 2008 osasairauspäivärahaa maksettiin 1984 henkilölle, joista miehiä oli 581 ja naisia 1 403. Saajista 11 prosenttia oli 16—34-vuotiaita, 23 prosenttia 35—44-vuotiaita, 41 prosenttia 45—54-vuotiaita ja 25 prosenttia yli 54-vuotiaita. Vastaavasti kuten vuonna

2007, osasairauspäivärahan saajista noin 66 prosenttia oli yli 45-vuotiaita. Osasairauspäivärahoja maksettiin 99 923 päivältä kaikkiaan 2,9 miljoonaa euroa.

Vuonna 2008 3053:sta osasairauspäiväraha hakemuksesta (joista 2352 uusia hakemuksia) hyväksyttiin 1859 ja hylättiin 459. Yleisin osasairauspäivärahan hylkäämissyy oli vuoden 2007 tavoin se, ettei osasairauspäivärahaa välittömästi edeltänyt 60 päivän sairauspäivärahakausi (213 kappaletta).

Vuonna 2008 alkaneet osasairauspäivärahakaudet jakautuivat sairausryhmittäin seuraavasti: mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöitä oli 37 prosenttia, tuki- ja liikuntaelinsairauksia 35 prosenttia, vammoja ja myrkytyksiä 8 prosenttia, kasvaimia 7 prosenttia, verenkiertoelinten sairauksia 5 prosenttia, hermoston sairauksia myös 4 prosenttia ja loput olivat yksittäisiä diagnooseja muista ryhmistä. Osasairauspäivärahan saajista yrittäjiä oli noin 9 prosenttia ja palkansaajia noin 91 prosenttia. Suurin osa, 30,6 prosenttia osasairauspäivärahaa saaneista palkansaajista, oli terveydenhoidon ja sosiaalitoimen alalta. Seuraavaksi suurin työntekijäryhmä oli teollinen työ 18,5 prosenttia. Hallinto- ja toimistotyötä tekeviä saajista oli 16,8 prosenttia, teknistä, tieteellistä, lainopillista, humanistista ja taiteellista työtä tekeviä 11,4 prosenttia, palvelutyötä tekeviä 10,8 prosenttia, kaupallista työtä tekeviä 7,1 prosenttia sekä muita palkansaajia 4,7 prosenttia. Osasairauspäivärahakausista 30 prosenttia sijoittui 60—90 sairauspäivärahapäivän jälkeen, 18 prosenttia 91—120 päivän jälkeen, 24 prosenttia 121—180 sairauspäivärahapäivän jälkeen ja 28 prosenttia 181—300 sairauspäivärahapäivän jälkeen. Näin ollen myös vuonna 2008 osasairauspäivärahakausista yli puolet (52 prosenttia) sijoittui 120 sairauspäivärahan maksupäivän jälkeiselle ajalle.

Kansaneläkelaitos ja työterveyslaitos ovat tutkineet osasairauspäivärahaa saaneiden kokemuksia etuuden käytöstä ja heidän työtillanettaan osasairauspäivärahakauden jälkeen (Kausto J, Virta L ym: *Osasairauspäiväraha Suomessa. Etuutta saaneiden kokemuksia ja työhön paluu*. Helsinki: Kela, Sosiaali- ja terveysturvan selosteita 67, 2009). Kyselytutkimukseen osallistui osasairauspäivä-

värahaa 1.8.2007 — 31.1.2008 välisenä aikana saaneet 1 016 henkilöä (vastausprosentti 64 %). Kokemukset etuuden käytöstä olivat pääosin myönteisiä. Myös työjärjestelyt työpaikoilla olivat yleensä sujuneet hyvin. Joukossa oli kuitenkin kokemuksia siitä, että työn määrää ei ollut vähennetty työajan lyhentämisestä huolimatta. Lisäksi vastauksissa tuotiin esiin esimerkiksi etuuden hakuprosessiin liittyviä kehittämistarpeita. Osasairauspäivärahaa edeltäneen sairauspoissaolon suhteellinen lyhyys oli yhteydessä siihen, että osasairauspäivärahan koettiin edistyneen toipumista ja kauden jälkeen palattiin kokoaikaiseen ansiotyöhön. Tutkimustulokset puoltavat siten osasairauspäivärahan saamisen edellytyksenä olevan sairauspoissaolon lyhentämistä.

1.3. Työntekijän oikeus sairausajan palkkaan ja sairauspäivärahan maksamisen työnantajalle

Työntekijän oikeudesta palkkaan kokoaikaisen sairauspoissaolon ajalta ennen sairausvakuutuslain mukaisen päivärahakauden alkamista säädetään työsopimuslaissa (55/2001). Lain 2 luvun 11 §:n mukaan työntekijällä, joka on sairauden tai tapaturman vuoksi estynyt tekemästä työtään, on oikeus sairausajan palkkaan. Jos työsuhde on jatkunut vähintään kuukauden, työntekijällä on oikeus saada esteen ajalta täysi palkkansa sairastumispäivää seuranneen yhdeksännen arkipäivän loppuun, enintään kuitenkin siihen saakka, kun hänen oikeutensa sairausvakuutuslain mukaiseen päivärahaan alkaa. Alle kuukauden jatkuneissa työsuhhteissa työntekijällä on vastaavasti oikeus saada 50 prosenttia palkastaan.

Työntekijällä ei ole oikeutta sairausajan palkkaan, jos hän on aiheuttanut työkyvyttömyytensä tahallaan tai törkeällä huolimattomuudella. Työntekijän on pyydettäessä esitettävä työnantajalle luotettava selvitys työkyvyttömyydestään.

Työsopimuslain mukaan työntekijöiden ja työnantajien valtakunnallisilla yhdistyksillä on oikeus sopia sairausajan palkasta laista poiketen. Useissa työehtosopimuksissa työntekijän oikeutta sairausajan palkkaan on rajoitettu niin sanotuilla karenssipäivillä tai -

päivillä. Toisaalta työ- ja virkaehtosopimuksin on sovittu työnantajan velvollisuudesta maksaa sairausajan palkkaa laissa säädettyä pidemmältä ajalta. Käytännössä työntekijän oikeus sairausajan palkkaan määräytyy useimmilla aloilla työehtosopimusten mukaan. Vastaavasti virkamiesten ja viranhaltijoiden oikeudet määräytyvät virkaehtosopimusten mukaan.

Valtion virkamiesten ja työntekijöiden sairausajan palkanmaksusta on sovittu valtion keskustasolla tehdyssä yleisessä virka- ja työehtosopimuksessa. Virkamiehille maksetaan säännöllisen työajan ansio täysimääräisenä yhteensä 60 virkavapauspäivältä kalenterivuodessa yhden tai eri sairaustapausten perusteella. Tämän jälkeen maksetaan 75 prosenttia palkkauksesta. Mikäli yhdenjaksoinen työkyvyttömyysaika jatkuu yli 180 päivää, maksetaan palkasta 60 prosenttia. Palkalliselle sairausajalle ei ole enimmäismäärää. Työntekijälle sairausajalta palkkaa maksetaan sairauskohtaisesti porrastettuna palvelussuhteen keston mukaan. Yhden kuukauden palvelun jälkeen maksetaan säännöllisen työajan ansio täysimääräisenä 21 päivän ajanjaksolta. Yhden vuoden palvelusajasta lähtien on täyden palkan porrastus 21 päivästä 35 päivään, minkä jälkeen maksetaan kaksi kolmasosaa palkasta enintään yhden vuoden ajalta.

Myös kuntatyönantajan sairausajan palkanmaksuvelvollisuudesta on määräyksiä kunnallisissa työ- ja virkaehtosopimuksissa. Kunnan tai kuntayhtymän palveluksessa olevalla työntekijällä tai viranhaltijalla on oikeus saada saman kalenterivuoden aikana sairausajan palkkana varsinainen palkkansa 60 kalenteripäivän ajalta. Tämän jälkeen sairausajan palkka alenee kahteen kolmasosaan työntekijän tai viranhaltijan varsinaisesta palkasta. Alennettua sairausajan palkkaa maksetaan saman kalenterivuoden aikana 120 kalenteripäivältä. Sairauspoissaolon ajalta ei makseta palkkaa sen jälkeen, kun sairauslomaa on myönnetty yhdessä tai useamassa erässä yli 12 kuukaudeksi. Edellytyksenä sairausajan palkan saamiselle on, että palvelussuhde on välittömästi ennen sairauspoissaoloa jatkunut vähintään 60 kalenteripäivää.

Yksityisellä sektorilla työnantajan sairaus-

ajan palkanmaksuvelvollisuus on usein porrastettu työsuhteen keston mukaan. Kymmenen vuotta tai pitempään jatkuneen työsuhteen perusteella työntekijällä on oikeus enimmillään 40–56 päivän sairausajan palkkaan. Yksityissektorin toimihenkilöitä koskevien työehtosopimusten mukaan maksumausi on yleisesti kolme kuukautta, jos työsuhde on kestänyt vähintään viisi vuotta.

Työnantajalle maksetaan sairauspäiväraha siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairauspoissaolon ajalta ja kun työsuhteen ehtoissa on sovittu päivärahaetuuden tai sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Sairauspäivärahaa ei makseta vakuutetulle samalta ajalta palkkaa vastaavalta osalta.

Työntekijän oikeudesta osa-aikaiseen sairauspoissaoloon säädetään työsopimuslain 2 luvun 11 a §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän oma-aloitteista työhön paluuta pitkäaikaisen sairauspoissaolon jälkeen. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella. Työntekijän osasairauspäivärahaoikeuden ja sen perusteena olevan määräaikaisen osa-aikatyötä koskevan sopimuksen osalta työsopimuslaisa viitataan sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ään. Sairausvakuutuslain mukaan osasairauspäivärahaan ei sovelleta lain 7 luvun 4 §:ää, jossa säädetään työnantajan oikeudesta päivärahaetuuteen.

Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen muuttamisesta kesken sopimuskauden on sovittava. Määräaikainen sopimus päättyy kuitenkin kesken sopimuskauden, jos työntekijä ei sairautensa vuoksi kykene enää suoriutumaan osa-aikatyöstään. Osa-aikatyötä koskevan sopimuksen päättyessä työntekijällä on oikeus palata noudattamaan osa-aikatyösopimusta edeltävän kokoaikaisen työsopimuksensa ehtoja.

Työ- ja virkaehtosopimuksissa on mahdollista sopia osa-aikaisesta sairauspoissaolosta ja työkyvyttömyysaikana tehtävästä osa-aikatyöstä. Esimerkiksi valtiolla ovat valtiovaranministeriö ja valtion pääsopijajärjestöt sopineet järjestelyistä, joilla henkilö osasairausvapaata koskevilla etuuksilla ja osittaisella sairausajan palkalla ansaitsee osasai-

rausvapaan aikana 86 prosenttia kokoaikaisen työn ansioista. Kunta-alan virka- ja työehtosopimuksiin taikka yksityisen sektorin työehtosopimukseen vastaavia määräyksiä ei sisälly.

1.4. Pohjoismaiden lainsäädäntö ja käytäntö

Kaikissa Pohjoismaissa on käytössä osittainen sairauspäiväraha. Muissa Pohjoismaissa työkyvyttömyyden käsitettä ei pidetä jakamattomana kuten Suomessa pidetään, vaan osittaisen päivärahan määrä määräytyy työkyvyn alentumisen ja työstä poissaolon mukaan.

Ruotsissa oikeus osittaiseen sairauspäivärahaan syntyy ensimmäisestä sairastumispäivästä lukien ja työkyvyn tulee olla vähentynyt 75, 50 tai 25 prosenttiin täydestä työkyvystä. Osittaisen päivärahan määrä on 25, 50 tai 75 prosenttia täysimääräisen sairauspäivärahan määrästä riippuen siitä, kuinka paljon hakijan työkyvyn katsotaan alentuneen. Norjassa työkyvyn tulee olla alentunut vähintään 20 prosenttia ja työajan tai työskentelyn tulee olla vähentynyt työkykyä vastaavaksi. Oikeus alennettuun sairauspäivärahaan voi alkaa ensimmäisestä sairauspäivärahapäivästä alkaen ja sen määrä määräytyy sen mukaan, missä määrin vakuutetun työkyky on alentunut. Tanskassa työtuntien pitää vähentyä vähintään 4 tuntia viikossa, jotta oikeus alennettuun päivärahaan syntyisi. Oikeus voi alkaa ensimmäisestä sairastumispäivästä lukien ja päivärahan määrä suhteutetaan työkyvyttömyyden asteeseen ja se määräytyy työtuntien vähentämisen suhteessa.

Työterveyslaitos on tutkinut osasairauspäivärahan käyttämistä Pohjoismaissa. Työterveyslaitos laati katsauksen *Partial sick leave- review on its use, effects and feasibility in the Nordic countries*, joka julkaistiin Scandinavian Journal of Work, Environment & Health -lehdessä syksyllä 2008. Katsauksen mukaan Ruotsissa noin 36 prosenttia sairauspäivärahapäivästä oli osasairauspäiviä ja osasairauspäivärahan saajista 68 prosenttia oli naisia. Norjassa 18 prosenttia sairauspäivärahakausista oli osittaisia ja saajista 71

prosenttia oli naisia. Tanskassa 8,4 prosenttia sairauspäivärahakausista oli osasairauspäivärahakausia ja saajista oli 60 prosenttia naisia. Suomessa osasairauspäivärahapäiviä oli noin 3 prosenttia sairauspäivärahapäivästä ja saajista 70 prosenttia oli naisia. Ruotsissa osasairauslomaa yleisimmin edelsi pitkä kokoaikainen sairauspoissaolo ja täysi sairauspäiväraha. Myös Tanskassa sitä yleisimmin edelsi kokoaikainen sairauspoissaolo.

Katsauksen perusteella voidaan yhteenvedon todeta, että osittaisen sairauspoissaolon käyttö Pohjoismaissa on lisääntynyt hitaasti viime vuosina. Valtaosa osasairauspäivärahan saajista on ollut naisia. Suhtautuminen osasairauspoissaoloihin on ollut myönteistä. Osasairauspoissaoloja on kuitenkin toistaiseksi käytetty pääasiassa vasta kokoaikaisen sairauspoissaolon jälkeen.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on uudistaa osasairauspäivärahajärjestelmää siten, että se tukisi yhä useamman sairausvakuutuslain tarkoittamalla tavalla työkyvyttömän henkilön pysymistä työelämässä ja palaamista kokoaikaiseen työhön. Osasairauspäivärahajärjestelmään ehdotettavien muutosten tavoitteena on tarjota vakuutetulle mahdollisuus työskennellä osa-aikaisesti jo aikaisemmassa vaiheessa työkyvyttömyysjaksoa. Osasairauspäivärahan tarkoituksena olisi tukea työntekijän oma-aloitteista ja vapaaehtoista paluuta kokoaikatyöhön.

Yleisin osasairauspäivärahan hylkäämisperuste on ollut se, ettei osasairauspäivärahaa ole välittömästi edeltänyt 60 päivän sairauspäivärahakausi. Osasairauspäivärahan käytön lisäämiseksi osasairauspäivärahaa koskevia sairausvakuutuslain ja työsopimuslain säännöksiä ehdotetaan muutettaviksi siten, että vakuutetulla olisi työkyvyttömyyden alusta lukien sairausvakuutuslaissa sairauspäivärahalle säädetyin omavastuuajan jälkeen mahdollisuus työskennellä osa-aikaisesti ja saada lisäksi osasairauspäivärahaa. Työkyvyttömyyden alkamista välittömästi edeltävä yhdenjaksoinen 60 päivän sairauspäivärahakau-

si ei enää olisi osasairauspäivärahan myöntämisen edellytyksenä. Osasairauspäiväraha-kausi voisi siten alkaa työkyvyttömyyden alkamisesta lukien sairauspäivärahan sovelletavan omavastuujan jälkeen. Osasairauspäiväraha voisi alkaa myös välittömästi sairauspäiväraha-kauden tai kuntoutusrahakauden jälkeen. Osasairauspäivärahan sovellettaisiin samoja työkyvyttömyyden edellytyksiä ja omavastuuaikoja kuin sairauspäivärahaan.

Voimassa olevan sairausvakuutuslain perusteella osasairauspäivärahaa ei voida maksaa työnantajalle vaan osasairauspäiväraha on kaikissa tapauksissa ainoastaan vakuutetulle maksettava etuus. Käytännössä työntekijälle ei ole voinut olla osasairauspäiväraha-kaudella oikeutta sairastajan palkkaan, koska työnantajan työehtosopimukseen perustuva palkanmaksuvelvollisuus ei ole ulottunut yli 60 sairauspäivän. Ehdotuksen mukaan osasairauspäivärahaa edeltävä 60 sairauspäivärahapäivän edellytys poistettaisiin, jolloin työntekijällä voisi olla samanaikaisesti oikeus sekä osasairauspäivärahaan että sairastajan palkkaan. Tämän vuoksi ehdotetaan, että työnantaja maksaessa työntekijälle osasairauspäiväraha-kaudelta työkyvyttömyyttä edeltävän kokoaikaisen työsuhteen perusteella määräytyvää täyttä sairastajan palkkaa vastaavaa palkkaa, maksettaisiin osasairauspäiväraha työnantajalle.

Muilta osin osasairauspäivärahan saamisen edellytyksiin, etuuden määräytymisperusteisiin tai keston ei esitetä muutoksia. Myöskään sairausvakuutuslain mukaisen työkyvyttömyyskäsitteen sisältöön ei esitetä muutoksia. Osasairauspäivärahan keskeinen lähtökohta on, että vakuutetun työkykyä arvioitaessa hankitaan riittävät tiedot vakuutetun työkykyyn vaikuttavista sairauksista ja niiden toimintakyvylle aiheuttamista rajoitteista. Lisäksi tarvitaan olennaiset tiedot vakuutetun työstä ja työolosuhteista sekä työn vaatimuksista. Osasairauspäivärahan myöntämisen edellytyksenä on, että vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Työntekijän ja työnantajan välinen sopimus osa-aikatyöstä tulee perustua työntekijän terveydentilaa koskevaan selvitykseen sekä lääkärinlausuntoon. Osa-aikaisen työskentelyn tulee aina perustua työntekijän suostumukseen. Työn-

tekijän kieltäytyminen osa-aikaisesta työskentelystä sairausajalla ei saa heikentää työntekijän asemaa työsuhteessa.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Vuonna 2008 ansioperusteista sairauspäivärahaa maksettiin noin 350 000 henkilölle ja kuukausitasolla sairauspäivärahaa sai noin 56 000 henkilöä. Yli 60 päivää jatkuneita kausia oli noin 18 prosentilla sairauspäivärahan saajista, eli noin 10 000 henkilöllä. Osasairauspäivärahan saajia oli keskimäärin 301 kuukaudessa, mikä on noin 3 prosenttia sairauspäivärahan saajista. Koko vuoden aikana osasairauspäivärahaa maksettiin 1984 henkilölle 99 923 päivältä yhteensä noin 2,9 miljoonaa euroa. Osasairauspäivärahan saajien lukumäärä kuukaudessa kasvoi 9 prosenttia vuodesta 2007 vuoteen 2008. Keskimääräinen osasairauspäiväraha oli 29,06 euroa päivässä.

Jos 60 sairauspäivärahapäivän edellytys ehdotuksen mukaisesti poistetaan, mahdollisia osasairauspäivärahan saajia olisivat kaikki kokoaikatyössä olleet päivärahan saajat. Koska työ on sovittava työnantajan kanssa osa-aikaiseksi, voidaan arvioida, että osasairauspäivärahaa mahdollisesti saavien joukko laajenisi henkilöihin, joiden sairauspäiväraha-kausi jatkuisi yli kuukauden ajan. Pitkiä, yli kuukauden jatkuneita sairauskausia on kuukausitasolla noin 25 000:lla päivärahan saajista. Siten voidaan arvioida saajien määrän laajenevan 840 saajaan kuukaudessa olettaen, että osasairauspäivärahan käyttöaste pysyy nykyisellä tasolla. Vuositasolla osapäivärahaa saavia olisi siten noin 4500 henkilöä ja korvauspäiviä noin 250 000 päivää vuodessa.

Jos keskimääräinen päiväraha on 30 euroa, lisääntyisivät osasairauspäivärahakustannukset vuositasona 3,3 miljoonasta eurosta noin 7,5 miljoonaan euroon. Osasairauspäiväraha-kustannusten lisäys vähentäisi sairauspäivärahakustannuksia vastaavasti, koska osasairauspäivärahan hakijalta edellytetään samantyyppistä työkyvyttömyyttä kuin päivärahan hakijalta.

3.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Osasairauspäivärahajärjestelmään ehdotetut muutokset kohtelisivat eri kansalaisryhmiä ja kumpaakin sukupuolta neutraalisti. Osasairauspäivärahaan olisi edelleen mahdollisuus sekä työntekijöillä että yrittäjillä. Myös toimeentulon tason suhteen ehdotetut lainmuutokset olisivat lähtökohtaisesti sukupuolineutraaleja. Koska kyseessä on ansioperusteinen etuus, kullekin alalle tyypillinen palkkataso heijastuu kuitenkin suoraan kyseisellä ammattialalla työskentelevien henkilöiden etuuden määrään.

Osasairauspäivärahaan olisi edelleen mahdollisuus kaikilla sairausvakuutuslaissa tarkoitettulla tavalla työkyvyttömillä henkilöillä sairauden laadusta riippumatta. Oikeus osasairauspäivärahaan edellyttää kuitenkin työkyvyttömyyden lisäksi työjärjestelyjä ja sopimuksen työnantajan kanssa, joten lyhyet päivärahakaudet eivät siihen soveltune. Tämän vuoksi käyttäjäkuntaa löytynee niistä sairausryhmistä, joissa päivärahakaudet pyrkivät pitkittymään ja kausia on runsaasti.

Vuonna 2007 osasairauspäivärahakausia myönnettiin eniten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi (36,5 %) ja toiseksi eniten tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudossairauksien vuoksi (35 %). Sairauspäivärahakausia puolestaan maksettiin eniten tuki- ja liikuntaelinten sekä sidekudossairauksien vuoksi (34%) ja toiseksi eniten mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi (17 %). Mielenterveyden häiriöt ovat siten osasairauspäivärahassa edustettuna kaksinkertaisella osuudella verrattuna sairauspäivärahaan. Vammojen, myrkytysten ja eräiden ulkoisten syiden osuus osasairauspäivärahoissa on jonkin verran pienempi kuin sairauspäivärahoissa.

Arvioiden mukaan mielenterveys- ja etenkin masennuspotilaat säilyvät suurena käyttäjäryhmänä myös esitetystä laajennetussa osasairauspäivärahajärjestelmässä. Lisäksi etenkin masennuspotilaiden joukossa voi olla keskimääräistä enemmän niitä, jotka olisivat motivoituneita paitsi nykyjärjestelmän mukaisesti palaamaan osapäiväisinä työntekijöinä takaisin työhön myös jäämään ainakin väliaikaisesti pois työstä päivärahakauden alusta alkaen. Arvioiden mukaan toisena suurena

osasairauspäivärahan käyttäjäryhmänä olisivat edelleen tuki- ja liikuntaelinsairauspotilaat.

Vuosina 2007 ja 2008 myönnettyjen osasairauspäivärahakausien perusteella voidaan olettaa, että suurimmat käyttäjäryhmät ammattiryhmittäin olisivat edelleen terveydenhuollon ja sosiaalityön alalta sekä asiantuntijatehtävissä tai hallinto- ja toimistotyössä olevia henkilöitä. Myös teollisessa työssä olevien henkilöiden osuuden osasairauspäivärahan saajista arvioidaan säilyvän samalla tasolla kuin vuosina 2007 ja 2008 (noin 15 %).

Osasairauspäivärahaa koskevien muutosten mahdollistama osa-aikaisen työnteon aloittaminen heti sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan jälkeen saattaa luoda tarpeita muuttaa työ- ja virkaehtosopimuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä yhteistyössä työ- ja elinkeinoministeriön, Kansaneläkelaitoksen, Työterveyslaitoksen ja Suomen Lääkäriliitto ry:n kanssa. Valmistelun yhteydessä on kuultu keskeisiä työmarkkinajärjestöjä.

Osasairauspäivärahan myöntämisen edellytyksenä olevan sairauspäivärahakauden lyhentämiseen on suhtauduttu myönteisesti. Valmistelun yhteydessä on kuitenkin kiinnitetty huomiota myös ongelmiin, jotka liittyvät heti sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan jälkeen jatkuvaan osa-aikaiseen työskentelyyn. Vakuutetun itse tai työnantajan voi olla vaikea arvioida objektiivisesti todellista työkykyä ja työssä suoriutumista lyhytaikaisen sairastamisen jälkeen. Erityisesti mielenterveyden häiriöiden kohdalla liian varhainen työhön paluu voi jättää hoidon puutteelliseksi ja pitkittää stressi- ja mielialaoireita. Lääkärin arvio henkilön kyvystä osa-aikaiseen työskentelyyn terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta on keskeisellä sijalla osasairauspäiväraha-oikeuden edellytysten arvioinnissa. Tässä yhteydessä on kiinnitetty huomiota myös lääkärin ja erityisesti työterveyslääkärin rooliin työntekijän todellisen työkyvyn ja osa-aikaisen työskentelyn mahdollisuuden arvioinnissa.

Esityksessä ei ehdoteta 60 sairauspäivärahapäivää koskevan edellytyksen poistamisen lisäksi muita muutoksia osasairauspäivärahan myöntämisen edellytyksiin. Työkyvyttömyyskäsitteen sisältöön tai työkyvyn arviointiin ei esitetä muutoksia. Valmistelun yhteydessä esille tuodut ongelmakohdat koskevat osasairauspäiväraha järjestelmää laajemmin. Käynnissä olevassa osasairauspäiväraha järjestelmän seurantahankkeessa selvitetään osasairauspäivärahan käyttöä ja käyttäjiä koskevien tietojen lisäksi myös lainsäädän-

nön vaikutusta työelämään kuten työterveyteen, työssä jaksamiseen ja jatkamiseen, työilmapiiriin ja työyhteisöjen toimintaan sekä työterveyshuollon toimintoihin, esimerkiksi työpaikkakäynteihin ja terveystarkastuksiin sekä osasairauslomaa käyttäneiden työntekijöiden ja heidän työnantajiansa sekä yrittäjien näkemyksiä järjestelmän toimivuudesta. Seurantajärjestelmän avulla saatujen tietojen perusteella voidaan arvioida osasairauspäiväraha järjestelmän kehittämistarpeita laajemmin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Sairausvakuutuslaki

7 luku. Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §. *Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen.* Pykälän 1 momentin mukaan työnantajalle maksetaan päivärahaetus siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairausloman ajalta ja kun työsuhteen ehdoissa on sovittu päivärahaetuuden taikka sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Virkkeessä oleva sana sairausloma ehdotetaan muutettavaksi sanaksi sairauspoissaolo.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin osasairauspäivärahan maksamisesta työnantajalle. Jos työnantaja maksaa työntekijälle työkyvyttömyyttä edeltävän kokoaikatyön perusteella määräytyvää täyttä sairausajan palkkaa vastaavaa palkkaa osasairauspäiväraha-ajalta, osasairauspäiväraha maksettaisiin työnantajalle. Edellytyksenä olisi lisäksi, että työnantajan maksama täysi palkka olisi vähintään osasairauspäivärahan suuruinen. Jos osasairauspäiväraha olisi suurempi kuin työnantajan maksama täysi palkka, osasairauspäiväraha maksettaisiin palkan ylittävältä osalta työntekijälle. Jos työnantajan työntekijälleen maksama palkka olisi pienempi kuin täysi palkka, osasairauspäiväraha maksettaisiin työntekijälle.

8 luku. Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §. *Ostavastuuajaksi.* Pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään sairauspäivärahan omavastuuajasta. Esityksessä ehdotetaan, että pykälän 1 momentin mukaan uutena alkavissa työkyvyttömyystapauksissa osasairauspäivärahan omavastuuajaksi on sairastumispäivä ja yhdeksän sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää kuten sairauspäivärahasa. Jos vakuutettu on

ensin saanut sairauspäivärahaa ja tämän jälkeen hänelle myönnetään osasairauspäiväraha, joka alkaa välittömästi sairauspäiväraha-jakson jälkeen, ei uutta omavastuuajaa edellytetäisi. Samalla tavoin meneteltäisiin, jos vakuutettu on ensin saanut osasairauspäivärahaa ja sairauspäiväraha jatkuu välittömästi osasairauspäivärahan jälkeen.

Pykälän 2 momentti koskisi tilanteita, joissa sairauspäiväraha tai osasairauspäiväraha on jo myönnetty ja työkyvyttömyys jatkuu saman sairauden johdosta 30 päivän kuluessa edellisen sairaus- tai osasairauspäivärahan maksamisesta lukien. Tällöin omavastuuajaksi on yksi päivä eli sairastumispäivä. Esimerkiksi, jos sairauspäivärahan jälkeen työkyvyttömyys jatkuu saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä lukien, jolloin viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa, ja vakuutetulle myönnetään jatkoon osasairauspäiväraha, osasairauspäivärahasa olisi yhden päivän omavastuu. Samalla tavoin meneteltäisiin, jos vakuutetulle on ensin myönnetty osasairauspäiväraha ja sen jälkeen hänelle myönnetään sairauspäiväraha saman sairauden perusteella 30 päivän kuluessa osasairauspäivärahan päättymisestä lukien. Jos vakuutettu on saanut osasairauspäivärahaa tai sairauspäivärahaa yhden omavastuupäivän jälkeen ja osasairauspäivärahan tai sairauspäivärahan jälkeen myönnetään välittömänä jatkona osasairauspäiväraha tai sairauspäiväraha, omavastuuajaksi ei edellytetäisi.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin omavastuuajan soveltamisesta tilanteissa, joissa vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan kuntoutusrahakauden jälkeen. Voimassa olevaan sairausvakuutuslakiin ei sisälly säännöstä omavastuuajan soveltamisesta näissä tilanteissa. Ehdotetun säännöksen mukaan sairauspäivärahasa ja osasairauspäivärahasa ei olisi omavastuuajaksi, jos ne alkavat tai jatkuvat välittömästi kuntoutusrahan jälkeen. Näin etuuden saajalle ei tulisi toimeentuloturvaan katkosta hänen siirtyessään sairaus- tai osasairauspäivärahalta kuntoutusrahan jälkeen. Säännöksessä

kuntoutusrahaalla tarkoitettaisiin sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain perusteella maksettua kuntoutusrahaa että myös muun lainsäädännön, kuten esimerkiksi eläke- ja tapaturmavakuutuslainsäädännön nojalla maksettua kuntoutusrahaa. Ehdotettu muutos vastaa sairauspäivärahan osalta vaikiintunutta soveltamiskäytäntöä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin vähimmäispäivärahaa koskevasta omavastuujasta. Ehdotettu momentti vastaa voimassa olevan lain 8 luvun 7 §:n 3 momenttia.

11 §. *Oikeus osasairauspäivärahaan.* Pykälän 1 momentissa säädetään osasairauspäivärahan tarkoituksesta. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että osasairauspäivärahan tarkoituksena olisi tukea sairausvakuutuslain 8 luvun 4 §:n mukaisesti työkyvyyttömän 16—67-vuotiaan vakuutetun työelämässä pysymistä ja paluuta kokoaikaiseen työhön.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin mukaan osasairauspäivärahaan on oikeus välittömästi sairauspäivärahan jälkeen työntekijällä tai yrittäjällä, jolle on myönnetty sairauspäivärahaa ja joka on edelleen 4 §:n mukaisesti työkyvytön. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että oikeus osasairauspäivärahaan voisi syntyä myös välittömästi 8 luvun 7 §:ssä säädetyn omavastuujajan tai kuntoutusrahan jälkeen.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin osasairauspäivärahaa välittömästi edeltävän 60 sairauspäivärahapäivän saamisen edellytys. Osasairauspäiväraha voisi alkaa joko välittömästi työkyvyttömyyden alkamisesta lukien omavastuujajan jälkeen tai välittömästi sitä edeltäneen sairauspäivärahakauden tai kuntoutusrahakauden jälkeen. Edelleen edellytettäisiin, että vakuutetun työaika on ennen osasairauspäivärahaa tai sairauspäivärahakautta ollut kokoaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta. Palkan vähentymistä vähintään 40 ja enintään 60 prosenttia ei enää edellytettäisi. Koska osasairauspäivärahalle voitaisiin ehdotuksen mukaan siirtyä välittömästi osasairauspäivärahakautta edeltävän kuntoutusrahakauden jälkeen, osasai-

rauspäivärahan edellytyksenä oleva kokoaikatyön vaatimus täytyisi myös, jos vakuutetun työaika on ennen päivärahakautta välittömästi edeltävää kuntoutusrahakautta ollut kokoaikatyön mukainen.

Pykälän 4 momentissa säädetään vakuutetun siirtymisestä takaisin sairauspäivärahalle, jos oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahakauden vakuutetun siirtyessä terveydentilansa vuoksi kokonaan pois työstä tai jos osasairauspäivärahan edellytyksenä oleva osa-aikainen työsuhde katkeaa lomautuksen, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos oikeus osasairauspäivärahaan päättyy edellä mainituista syistä, vakuutetulla olisi oikeus sairauspäivärahaan ilman 7 §:ssä tarkoitettua omavastuuaikaa, jos sairauspäivärahan saamisen muut edellytykset täyttyvät.

12 §. *Osasairauspäivärahan maksaminen.* Pykälän 1 momentista poistettaisiin säännös siitä, että osasairauspäivärahaa maksetaan sairauspäivärahan päättymistä seuraavasta arkipäivästä lukien. Säännös on tarpeeton, koska osasairauspäiväraha-oikeuden syntymisestä säädetään 11 §:n 2 momentissa. Muilta osin ehdotettu momentti vastaa sisällöltään voimassa olevaa momenttia. Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä yhtäjaksoisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjaksoiselta jaksolta.

Pykälän 2 momentissa säädetään niistä tilanteista, joissa osasairauspäivärahaa voidaan maksaa poikkeuksellisesti 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Säännökseen lisättäisiin kuntoutusrahalle siirtyminen sellaiseksi syyksi, joka myös oikeuttaisi maksamaan osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Voimassa olevan pykälän 3 momentti ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana, koska osasairauspäivärahan myöntämistä edeltävää 60 sairauspäivärahapäivän edellytyksestä luovuttaisiin.

Ehdotetun pykälän 3 momentissa säädettäisiin osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon otettavista päivistä. Momentin sisältö vastaa voimassa olevan pykälän 4 momenttia.

13 §. *Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset.* Pykälästä ehdotetaan

poistettavaksi viittaukset 7 luvun 4 §:ään (työnantajalle maksaminen) sekä 15 luvun 10 §:ään (työnantajan velvollisuudesta ilmoittaa Kansaneläkelaitokselle palkan maksamisesta), koska esityksessä ehdotetaan, että osasairauspäiväraha voitaisiin maksaa myös työnantajalle. Muilta osin säännös jäisi ennalleen.

11 luku. Päivärahaetuuksien määrä

12 §. Osasairauspäivärahan määrä. Pykälässä säädetään osasairauspäivärahan määrästä. Osasairauspäiväraha on voimassa olevan pykälän mukaan puolet sitä välittömäksi edeltävän sairauspäivärahan määrästä. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos osasairauspäivärahaa ei edellä sairauspäiväraha, osasairauspäivärahan määrä määräytyisi sellaisen sairauspäivärahan perusteella, johon vakuutetulla olisi ollut oikeus osasairauspäivärahan alkaessa. Osasairausrahan määrä olisi siten puolet siitä sairauspäivärahan määrästä, johon vakuutetulla olisi oikeus työkyvyttömyyden ja osasairauspäivärahauden alkaessa. Jos osasairauspäivärahan määräytymisen perusteena oleva sairauspäiväraha olisi kuitenkin pienempi kuin vähimmäismääräinen päiväraha, osasairauspäivärahan määrä olisi 55 päivää kestävä yhtäjaksoisen työkyvyttömyysjakson jälkeen puolet vähimmäismääräisen päivärahan määrästä.

12 luku. Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

6 §. Kuntoutusmahdollisuuksien selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus. Pykälän 1 momentissa säädetään vakuutetun kuntoutustarpeen selvittämisestä. Momenttiin ehdotetaan lisättäväksi vaatimus kuntoutustarpeen selvittämisestä viimeistään silloin, kun vakuutetun sairauspäiväraharahapäivien enimmäisaikaan luettavien päivien ja osasairauspäiväraharahapäivien yhteismäärä ylittää 60 päivää. Näin vakuutetun kuntoutusmahdollisuudet tulisivat

selvitetyiksi 60 työkyvyttömyyspäivän jälkeen riippumatta siitä, onko hän saanut sairauspäivärahaa vai osasairauspäivärahaa.

1.2. Kansaneläkelaitoksen kuntoutetuksista ja kuntoutusrahaetuuksista annettu laki

3 luku. Kuntoutusrahaetuuden saamisen edellytykset

27 §. Maksaminen ilman omavastuuta. Pykälän 1 momentin mukaan kuntoutusraha ei ole omavastuuaikaa, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista koulutustukea. Momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että kuntoutusraha voitaisiin maksaa ilman omavastuuaikaa, jos kuntoutuja on välittömästi kuntoutusrahan myöntämispäivää saanut sairausvakuutuslain mukaista osasairauspäivärahaa. Säännös mahdollistaisi siirtymän osasairauspäivärahalta kuntoutukseen ilman ylimääräistä katkosta vakuutetun toimeentuloturvasa.

1.3. Työsopimuslaki

2 luku. Työnantajan velvollisuudet

11 a §. Osa-aikainen sairauspoissaolo. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ää vastaava muutos, jonka mukaan osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena olisi tukea työntekijän oma-aloitteisen työhön paluun lisäksi myös työssä pysymistä. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan aikaistettavaksi mahdollisuutta osa-aikatyön aloittamiseen. Nykyiseen tapaan osa-aikatyön tekemisestä, työsuhteen ehdoista ja palkasta sovittaisiin työnantajan ja työntekijän kesken tehdyssä työsopimuksessa. Myöskään osa-aikatyön sopimista koskevia edellytyksiä ei ehdoteta muutettavaksi. Jatkossakin sopimuksen tekeminen perustuisi työntekijän terveydentilaa koskevaan selvitykseen ja vapaaehtoisuuteen. Ehdotukseen ei myöskään sisälly muutoksia, jotka koskisivat työnteki-

jälle sairauspoissaolon aikana tehdystä osa-aikatyöstä maksettavaa palkkaa.

Työnantajan palkanmaksuvelvollisuutta koskevia säännöksiä ei ehdoteta muutettaviksi. Jatkossakin työnantajan velvollisuus maksaa palkkaa sairausajalta määräytyisi työsopimuslain 2 luvun 11 §:n ja työsuhteeseen sovellettavan työehtosopimuksen mukaan. Myöskään työsopimuslain 2 luvun 11 §:n 3 momentin säännöstä työnantajan oikeudesta saada työntekijälle kuuluva sairauspäiväraha itselleen ei ehdoteta muutettavaksi. Tarkemmin tästä työnantajan oikeudesta säädetään sairausvakuutuslain 7 luvun 4 §:ssä. Mainittuun säännökseen nyt ehdotetun 3 momentin mukaan osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos työnantaja maksaa työntekijälleen osasairausajalta täyttä palkkaa. Täydellä palkalla tarkoitetaan vakuutetun työkyvyttömyyttä edeltävän koko-aikatyön perusteella määräytyvää vähentämätöntä sairausajan palkkaa vastaavaa palkkaa. Jos työnantajan työntekijälleen maksama palkka on pienempi kuin tämän täysi sairausajan palkka, osasairauspäiväraha maksettaisiin työntekijälle.

Nyt ehdotetun sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:n muutoksen seurauksena työntekijä voisi aloittaa osa-aikatyön välittömästi sairauspäivärahan omavastuuajan jälkeen aikana, jolloin työnantaja työ- ja virkaehtosopimus-

ten määräysten perusteella on velvollinen maksamaan työntekijälle sairausajan palkkaa. Käytännössä saattaisi siis syntyä tilanteita, joissa työntekijällä olisi oikeus saada enemmän palkkaa kokoaikaisen sairauspoissaolon aikana kuin mitä hän saisi työskennellessään osa-aikaisesti. Tilannetta ei voida järjestelmän kannustavuuden kannalta pitää hyvänä eikä se lisää työntekijöiden halukkuutta osa-aikatyön aloittamiseen nykyistä aikaisemmin. Uudistus saattaa luoda tarpeen muuttaa työ- ja virkaehtosopimuksia siten, että työntekijälle turvattaisiin työkyvyttömyysaikana tehdystä osa-aikatyöstä vähintään saman suuruisen toimeentulo kuin mitä hän saisi sairausajan palkkana kokoaikaisen sairauspoissaolon ajalta.

2. Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Sairausvakuutuslakiin ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin niihin tapauksiin, joissa vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

*Lakiehdotukset***1.****Laki****sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n 1 momentti, 8 luvun 7 § sekä 11—13 §, 11 luvun 12 § sekä 12 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 8 luvun 7 § osaksi laissa 459/2006 sekä 8 luvun 11—13 § ja 11 luvun 12 § viimeksi mainitussa laissa, ja
lisätään 7 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 994/2008, uusi 3 momentti seuraavasti:

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Työnantajalle maksetaan päivärahaetus siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairauspoissaolon, äitiys-, isyys-, vanhempainvapaan tai osittaisen vanhempainvapaan ajalta ja kun työsuhteen ehdoissa on sovittu päivärahaetuuden taikka sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Päivärahaetuutta ei makseta vakuutetulle samalta ajalta palkkaa vastaavalta osalta.

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos vakuutettu työsuhteen perusteella saa täyttä palkkaa ja jos työsuhteen ehdoissa

on sovittu osasairauspäivärahan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Jos osasairauspäiväraha on suurempi kuin työnantajan maksama täysi palkka, maksetaan osasairauspäiväraha täyden palkan ylittävältä osalta työntekijälle. Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta osasairauspäivärahan maksamiseen.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §

Omavastuu aika

Sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja yhdeksää sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päi-

vän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, sairauspäiväraha tai osasairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Jos sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys alkaa tai jatkuu välittömästi sitä edeltäneen kuntoutusrahan jälkeen, sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan ei sovelleta 1 ja 2 momentissa säädettyä omavastuuajaa.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella kuitenkin vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkaessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään 8 §:ssä säädetyn enimmäisajan, sairauspäivärahaa maksetaan vähimmäismääräisenä 1 tai 2 momentin mukaisen omavastuuajan jälkeen.

11 §

Oikeus osasairauspäivärahaan

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan 4 §:n mukaisesti työkyvyttömän 16—67-vuotiaan vakuutetun pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhön.

Työntekijällä tai yrittäjällä, joka on 4 §:n mukaisesti työkyvyttön, on oikeus osasairauspäivärahaan 7 §:ssä tarkoitetun omavastuuajan jälkeen tai osasairauspäivärahaa välittömästi edeltäneen sairauspäivärahan tai kuntoutusrahan jälkeen tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä.

Osasairauspäivärahoikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu pystyy terveyttään ja toipumistaan vaarantamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että vakuutetun työaika on ennen osasairauspäivärahakautta tai sitä välittömästi edeltänyttä sairauspäiväraha- tai kuntoutusrahakautta ollut kokoaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta. Sopimuksen osa-aikatyoöstä on oltava voimassa

koko osasairauspäivärahakauden. Yrittäjän oikeus osasairauspäivärahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta osasairauspäivärahakauden ajaksi.

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan päättyy kesken osasairauspäivärahakauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutetulla on oikeus sairauspäivärahaan ilman 7 §:ssä tarkoitettua omavastuuajaa, jos sairauspäivärahan saamisen muut edellytykset täyttyvät.

12 §

Osasairauspäivärahan maksaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä. Se voidaan maksaa yhtäjaksoisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjaksoiselta ajalta. Osasairauspäivärahan maksu-kausista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Jos vakuutettu kesken osasairauspäivärahakauden siirtyy sairauspäivärahalle, kuntoutusrahalle, vanhempainpäivärahalle tai työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitettulle työttömyysetuudelle, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Osasairauspäivärahan maksamisen edellytyksenä on tällöin, että vakuutettu esittää luotettavasti osasairauspäivärahoikeuden päättymisen syyn. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, minkälaisia selvityksiä vakuutetun on esitettävä hakiessaan osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että vakuutetulle on samalta ajalta maksettu vanhempainpäivärahaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Jos osasairauspäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, siihen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sairauspäivärahasta.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

12 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä tämän luvun 1—7 §:ssä säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä tai puolet sen sairauspäivärahan määrästä, johon vakuutetulla olisi ollut oikeus osasairauspäiväraha-oikeuden alkaessa. Sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahaan nähden ensisijaisia etuuksia. Osasairauspäivärahan määrä on aina vähintään puolet 7 §:ssä tarkoitetun vähimmäismääräisen sairauspäivärahan mää-

rästä, jos sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

6 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus

Kansaneläkelaitoksen tulee tarvittaessa selvittää vakuutetun kuntoutustarve, viimeistään kuitenkin silloin, kun vakuutetun sairauspäivärahan ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin luettavien päivien lukumäärä ylittää 60 päivää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tätä lakia sovelletaan osasairauspäivärahaan, kun vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 27 §:n 1 momentti, seuraavasti:

27 §

Maksaminen ilman omavastuuta

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, osasairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa, työtömyysturvalain (1290/2002) mukaista työt-

tömyysetuutta tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista koulutustukea.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 11 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 460/2006, seuraavasti:

2 luku

Työnantajan velvollisuudet

11 a §

Osa-aikainen sairauspoissaolo

Työntekijän oikeudesta osasairauspäivärahaan ja sen perusteena olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädetään sairausvakuutuslain 8 luvun

11 §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän työssä pysymistä ja oma-aloitteista paluuta kokoaikaiseen työhön. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 24 päivänä huhtikuuta 2009

Tasavallan Presidentti**TARJA HALONEN**

Sosiaali- ja terveysministeri *Liisa Hyssälä*

1.

Laki**sairausvakuutuslain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2004 annetun sairausvakuutuslain (1224/2004) 7 luvun 4 §:n 1 momentti, 8 luvun 7 § sekä 11—13 §, 11 luvun 12 § sekä 12 luvun 6 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä ovat 8 luvun 7 § osaksi laissa 459/2006 sekä 8 luvun 11—13 § ja 11 luvun 12 § viimeksi mainitussa laissa, ja
lisätään 7 luvun 4 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laissa 994/2008, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Työnantajalle maksetaan päivärahaetuus siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairausloman, äitiys-, isyys-, vanhempainvapaan tai osittaisen vanhempainvapaan ajalta ja kun työsuhteen ehdoissa on sovittu päivärahaetuuden taikka sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Päivärahaetuutta ei makseta vakuutetulle samalta ajalta palkkaa vastaavalta osalta.

Ehdotus

7 luku

Päivärahaetuuksien saamisen yleiset edellytykset

4 §

Työnantajan oikeus päivärahaetuuteen

Työnantajalle maksetaan päivärahaetuus siltä osin kuin vakuutetulla on työsuhteen perusteella oikeus palkan tai sitä vastaavan korvauksen saamiseen sairauspoissaolon, äitiys-, isyys-, vanhempainvapaan tai osittaisen vanhempainvapaan ajalta ja kun työsuhteen ehdoissa on sovittu päivärahaetuuden taikka sen osan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Päivärahaetuutta ei makseta vakuutetulle samalta ajalta palkkaa vastaavalta osalta.

Osasairauspäiväraha maksetaan työnantajalle, jos vakuutettu työsuhteen perusteella saa täyttä palkkaa ja jos työsuhteen ehdoissa on sovittu osasairauspäivärahan suorittamisesta vakuutetun sijasta työnantajalle. Jos osasairauspäiväraha on suurempi kuin työnantajan maksama täysi palkka, maksetaan osasairauspäiväraha täyden palkan ylittävältä osalta työntekijälle. Mitä

1 ja 2 momentissa säädetään, ei sovelleta osasairauspäivärahan maksamiseen.

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §

Ostavastuu aika

Sairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja yhdeksää sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, sairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella kuitenkin vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään 8 §:ssä säädetyn enimmäisajan, sairauspäivärahaa maksetaan vähimmäismääräisenä 1 tai 2 momentin mukaisen omavastuuajan jälkeen.

11 §

Oikeus osasairauspäivärahaan

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan 4 §:n mukaisesti työkyvyttömän 16—67-vuotiaan vakuutetun paluuta työelämään.

Työntekijällä tai yrittäjällä, jolle on myönnetty sairauspäivärahaa ja joka on

8 luku

Sairauspäiväraha ja osasairauspäiväraha

7 §

Ostavastuu aika

Sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa maksetaan työkyvyttömyyden ajalta lukuun ottamatta työkyvyttömyyden alkamispäivää ja yhdeksää sitä lähinnä seuraavaa arkipäivää.

Jos vakuutetun työkyvyttömyys alkaa saman sairauden perusteella uudelleen 30 päivän kuluessa siitä päivästä, jolta viimeksi maksettiin sairauspäivärahaa tai osasairauspäivärahaa, sairauspäiväraha tai osasairauspäiväraha maksetaan työkyvyttömyyden alkamispäivää seuraavasta arkipäivästä.

Jos sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan oikeuttava työkyvyttömyys alkaa tai jatkuu välittömästi sitä edeltäneen kuntoutusrahan jälkeen, sairauspäivärahaan tai osasairauspäivärahaan ei sovelleta 1 ja 2 momentissa säädettyä omavastuu-aikaa.

Vähimmäismääräistä sairauspäivärahaa maksetaan sairauden aiheuttaman työkyvyttömyyden perusteella kuitenkin vasta sen jälkeen, kun sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti vähintään 55 päivää. Jos työkyvyttömyyden alkessa on ilmeistä, että työkyvyttömyys tulee jatkumaan vähintään 8 §:ssä säädetyn enimmäisajan, sairauspäivärahaa maksetaan vähimmäismääräisenä 1 tai 2 momentin mukaisen omavastuuajan jälkeen.

11 §

Oikeus osasairauspäivärahaan

Osasairauspäiväraha on tarkoitettu tukemaan 4 §:n mukaisesti työkyvyttömän 16—67-vuotiaan vakuutetun pysymistä työelämässä ja paluuta kokoaikaiseen työhön.

Työntekijällä tai yrittäjällä, joka on 4 §:n mukaisesti työkyvytön, on oikeus osasai-

edelleen 4 §:n mukaisesti työkyvyn, on oikeus osasairauspäivärahaan välittömästi sairauspäivärahan jälkeen tässä pykälässä säädettyjen edellytysten täytyessä.

Osasairauspäivärahoikeuden edellytyksenä on, että vakuutettu on ollut oikeutettu 8 §:n mukaiseen enimmäisaikaan lasketta-vaan sairauspäivärahaan vähintään 60 arkipäivän ajan välittömästi ennen osasairauspäivärahauden alkua ja että vakuutettu pystyy terveystään ja toipumistaan vaaran- tamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Li- säksi edellytetään, että vakuutetun työaika on ennen sairauspäivärahauden alkua ollut ko- koaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa-aikaisesti siten, että työaika ja palkka vähentyvät vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiem- masta. Sopimuksen osa-aikatyöstä on oltava voimassa koko osasairauspäivärahauden. Yrittäjän oikeus osasairauspäivärahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiemmasta osasairauspäivära- hakauden ajaksi.

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivära- haan päättyy kesken osasairauspäiväraha- kauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, vakuutettu palaa takaisin sairauspäivärahalle jäljellä olevia osasairauspäivärahapäiviä vastaavak- si ajaksi.

12 §

Osasairauspäivärahan maksaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä. Se voidaan maksaa yhtäjak- soisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjak- soiselta ajalta. *Osasairauspäivärahaa mak- setaan sairauspäivärahan päättymistä seu- raavasta arkipäivästä. Ensimmäisen osa- sairauspäivärahaajan tulee alkaa välit- tümästi sellaisen sairauspäivärahauden jälkeen, jonka perusteella vakuutetulle syn- tyi 11 §:n mukaisesti oikeus osasairauspäi- värahaan.* Osasairauspäivärahan maksu- kausista säädetään valtioneuvoston asetuk-

rauspäivärahaan 7 §:ssä tarkoitetun oma- vastuujän jälkeen tai osasairauspäivära- haan välittömästi edeltäneen sairauspäivä- rahan tai kuntoutusrahan jälkeen tässä py- kälässä säädettyjen edellytysten täytyessä.

Osasairauspäivärahoikeuden edellytyk- senä on, että vakuutettu pystyy terveystään ja toipumistaan vaaran- tamatta hoitamaan osan työtehtävistään. Lisäksi edellytetään, että vakuutetun työaika on ennen osasai- rauspäivärahauden alkua ollut välittömästi edeltänyttä sairauspäiväraha- tai kuntou- tusrahakautta ollut kokoaikatyön mukainen ja että hän on sopinut työnsä tekemisestä osa- aikaisesti siten, että työaika vähentyy vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 pro- senttia aiemmasta. Sopimuksen osa- aikatyöstä on oltava voimassa koko osasai- rauspäivärahauden. Yrittäjän oikeus osa- sairauspäivärahaan edellyttää, että omassa yrityksessä tehty työ vähenee vähintään 40 prosenttia ja enintään 60 prosenttia aiem- masta osasairauspäivärahauden ajaksi.

Jos vakuutetun oikeus osasairauspäivära- haan päättyy kesken osasairauspäiväraha- kauden sairauden, työsuhteen päättymisen tai muun vastaavan syyn vuoksi, *vakuute- tulla on oikeus sairauspäivärahaan ilman 7 §:ssä tarkoitettua omavastuuaikaa, jos sairauspäivärahan saamisen muut edelly- tykset täyttyvät.*

12 §

Osasairauspäivärahan maksaminen

Osasairauspäivärahaa maksetaan enintään 72 arkipäivältä. Se voidaan maksaa yhtäjak- soisesti tai vähintään 12 arkipäivän yhtäjak- soiselta ajalta. Osasairauspäivärahan mak- sukausista säädetään valtioneuvoston ase- tuksella.

sella.

Jos vakuutettu siirtyy sairauspäivärahalle, vanhempainpäivärahalle tai työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulle työttömyysetuudelle kesken osasairauspäivärahakauden, osasairauspäiväraha voidaan maksaa myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Osasairauspäivärahan maksamisen edellytyksenä on tällöin, että vakuutettu esittää luotettavasti osasairauspäivärahaoikeuden päättymisen syyn. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, minkälaisia selvityksiä vakuutetun on esitettävä hakiessaan osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Jos vakuutettu palaa kokoaikaisesti työhönsä, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa uudelleen, vaikka vakuutetulla ei ole välillä ollut oikeutta sairauspäivärahaan 60 arkipäivää, jos

1) vakuutettu ei ole saanut vielä enimmäisaikaa osasairauspäivärahaa; ja

2) vakuutettu on kokoaikaisen työskentelyn jälkeen ollut oikeutettu sairauspäivärahaan vähintään 1 arkipäivän ajan; ja

3) kokoaikainen työskentely osasairauspäivärahajakson jälkeen ei ole kestänyt kauempaa kuin 30 päivää.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että vakuutetulle on samalta ajalta maksettu vanhempainpäivärahaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Jos osasairauspäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, sovelletaan siihen soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään sairauspäi-

Jos vakuutettu kesken osasairauspäivärahakauden siirtyy sairauspäivärahalle, *kuntoutusrahalle*, vanhempainpäivärahalle tai työttömyysturvalain 3 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulle työttömyysetuudelle, osasairauspäivärahaa voidaan maksaa myös 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta. Osasairauspäivärahan maksamisen edellytyksenä on tällöin, että vakuutettu esittää luotettavasti osasairauspäivärahaoikeuden päättymisen syyn. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin siitä, minkälaisia selvityksiä vakuutetun on esitettävä hakiessaan osasairauspäivärahaa 12 arkipäivää lyhyemmältä ajalta.

Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan huomioon kaikki osasairauspäivärahapäivät kahden edeltäneen vuoden ajalta. Osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa otetaan kuitenkin huomioon myös päivät, joilta osasairauspäivärahaa ei ole maksettu sen vuoksi, että vakuutetulle on samalta ajalta maksettu vanhempainpäivärahaa. Jos vakuutettu on ollut yhtäjaksoisesti työkykyinen 12 kuukauden ajan, tätä edeltäneitä osasairauspäivärahapäiviä ei oteta osasairauspäivärahan enimmäisaikaa laskettaessa huomioon.

13 §

Muut osasairauspäivärahaan sovellettavat säännökset

Jos osasairauspäivärahasta ei muuta erikseen säädetä, *siihen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään sairauspäivärahasta.*

värahasta lukuun ottamatta 7 luvun 4 §:n ja 15 luvun 10 §:n säännöksiä.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

12 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä tämän luvun 1—7 §:ssä säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä. Edeltävän sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahan nähden ensisijaisia etuuksia.

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

6 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus

Kansaneläkelaitoksen tulee tarvittaessa selvittää vakuutetun kuntoutustarve, viimeistään kuitenkin silloin, kun vakuutetun sairauspäivärahan enimmäisaikaan luettavien päivien lukumäärä ylittää 60 päivää.

11 luku

Päivärahaetuuksien määrä

12 §

Osasairauspäivärahan määrä

Sen estämättä, mitä tämän luvun 1—7 §:ssä säädetään, osasairauspäivärahan määrä on aina puolet sitä välittömästi edeltävän sairauspäivärahan määrästä *tai puolet sen sairauspäivärahan määrästä, johon vakuutetulla olisi ollut oikeus osasairauspäiväraha-oikeuden alkaessa.* Sairauspäivärahan määrässä ei kuitenkaan oteta huomioon 12 luvussa tarkoitettuja sairauspäivärahan nähden ensisijaisia etuuksia. *Osasairauspäivärahan määrä on aina vähintään puolet 7 §:ssä tarkoitetun vähimmäismääräisen sairauspäivärahan määrästä, jos sairaudesta johtuva työkyvyttömyys on kestänyt yhdenjaksoisesti 55 päivää.*

12 luku

Päivärahaetuuden suhde muihin etuuksiin

6 §

Kuntoutusmahdollisuuksien selvitys- ja ilmoitusvelvollisuus

Kansaneläkelaitoksen tulee tarvittaessa selvittää vakuutetun kuntoutustarve, viimeistään kuitenkin silloin, kun vakuutetun sairauspäivärahan *ja osasairauspäivärahan enimmäisaikoihin* luettavien päivien lukumäärä ylittää 60 päivää.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Tätä lakia sovelletaan osasairauspäivärahaan, kun vakuutetun oikeus osasairauspäivärahaan alkaa 1 päivänä tammikuuta 2010 tai sen jälkeen.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

2.

Laki**kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 27 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista 15 päivänä heinäkuuta 2005 annetun lain (566/2005) 27 §:n 1 momentti, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

27 §

Maksaminen ilman omavastuuta

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa tai vanhempainpäivärahaa, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista koulutustukea.

Ehdotus

27 §

Maksaminen ilman omavastuuta

Omavastuuaikaa ei ole, jos kuntoutuja sai välittömästi ennen sitä päivää, josta lukien kuntoutusraha myönnetään, sairausvakuutuslain mukaista sairauspäivärahaa, *osasairauspäivärahaa* tai vanhempainpäivärahaa, työttömyysturvalain (1290/2002) mukaista työttömyysetuutta tai julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain (1295/2002) mukaista koulutustukea.

*Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2010.*

*Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä
lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimen-
piteisiin.*

3.

Laki**työsopimuslain 2 luvun 11 a §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 26 päivänä tammikuuta 2001 annetun työsopimuslain (55/2001) 2 luvun 11 a §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 460/2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 luku

2 luku

Työnantajan velvollisuudet**Työnantajan velvollisuudet**

11 a §

11 a §

Osa-aikainen sairauspoissaolo

Osa-aikainen sairauspoissaolo

Työntekijän oikeudesta osasairauspäivärahan ja sen perusteena olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädetään sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän oma-aloitteista työhön paluuta pitkäaikaisen sairausloman jälkeen. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella

Työntekijän oikeudesta osasairauspäivärahan ja sen perusteena olevasta määräaikaisesta osa-aikatyötä koskevasta sopimuksesta säädetään sairausvakuutuslain 8 luvun 11 §:ssä. Osa-aikaisen sairauspoissaolon tarkoituksena on tukea työntekijän *työssä pysymistä ja oma-aloitteista paluuta kokoaikaiseen työhön*. Sopimus osa-aikatyöstä tehdään työntekijän terveydentilaa koskevan selvityksen perusteella.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2010.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.